

לצקש היאך למקן שומן מן החי כדי שיהא ראוי לסארדינים.

סימן כא

בענין המורה שמעה אם יחזור מהוראתו

ותשובת הגאון הצדיק מוהר"ר יחזקאל לוונשטיין
וצוק"ל משגיח רשיבת פונבז'

ב' מר חשון תשכ"ד לפ"ק

יהא שלמא רבה מן שמיא וחיים למע"כ הגאון
הצדיק מוהר"ר יחזקאל הלוי לוונשטיין
(שליט"א) זצ"ל

אחדשה"ט במשפמ,

^{אוצר החכמה}
באתי לטול ענה ממעכ"ת דדבר המצוי
לפעמים בהוראה, שהמורה טעה
ולריך לחזור מהוראתו, כי מצוהר ציו"ד (סי'
ע"ג צש"ך ס"ק ט') שאם בשל כדא אחר
מליחה, וכדעת ר"ת שהחיר דאנן קיי"ל
דאסורה אפילו דדיעבד, מ"מ אם טעה המורה
והורה כר"ת לא מהדרינן עובדא, וכן הסכים
הפמ"ג. (ובחכמת אדם השמיט דבר זה, ונראה
טעמו מפני שאין דבר זה שיך אלא לבעלי
הוראה הלומדים הפוסקים צפנים), ומקור
הדברים של הש"ך היא מחורת החטאת (דף ג')
לרמ"א (בשם הגהות שערי דורא בשם מהרש"י
וסמ"ג), וכ"כ הרמ"א בדרכי משה כאן (אות
ג') וז"ל וכתב בהגהות שערי דורא (סי' כ"ד
ס"ק ד') בשם מהרש"י וז"ל וקבלתי דאף
דיעבד אסור, ודוקא אי אשתלי ופסק כר"ת
לא מהדרינן עובדא, עכ"ל.

ובן הוצאו הדברים באיסור והיתר בהגהות
שצקוף הספר (שער ט"ז סי' ה') וכן

ועוד אמר לי הנ"ל שראה בספר ושמו מעייני
הישועה (מרב ממאנטריאל), שראה
הרבה שומן מן החי שהתקינו אותו לאכילת בני
אדם ואינו פוגם, אלא פוגם תערובתו. ולפי"ז
נראה שבזמן הזה נשתנה מה שארז"ל דלא
חיישינן לגיעוליהם בשמן משום דפוגם ומסרי
סרי, ומצינו דוגמת מה שרז"ל חלב טמא אינו
עומד והרחיד"א צברכ"י הציא ג' עדים דחלב
גמלים עומד.

ועוד אמר לי ד"ר דוד כהן נ"ו שהוא בקי
במלאכת כימיה והשגיגי אחרי התיעלות
עם מומחה גדול, (שאינו שומר תורה ומצוות,
אבל הוא בכלל אומן לא מרע אומנתיה), שיש
קושי בצדיקה לברר בתערובת של שומן בשמן,
אבל מ"מ מי שבקי גדול באמת יכול לברר, אבל
בדרך כלל אינו יודע כמה נתערב ואם יש שם
שישים, ובירור זה צדקו הרבה פעמים ולכן רק
אם בקי גדול אומר שלא מלא יש לסמוך
(וכמובן בנאמן).

ד) ובענין טבח שמצשל שאינו צודק חולעים
אינו נאמן אפי' בשבועה כמבואר בשו"ע
(סי' קי"ח ס"ח) כל שחשוד בדבר אינו נאמן
אפי' בשבועה.

ו) חשוד לדבר חמור חשוד לדבר קל וכ"ש מי
שאינו שומר תורה כלל חשוד ואינו נאמן,
ואולי בשעת הדחק גדולה מאד יש לסמוך על
אומדנא שהוא בקי באדם שזה אין דרכו לומר
שקר, ול"ע.

מנאחתי בל"ו שערים למהרא"י (שער י"א) כמו שהציאו כל הפוסקים בשמו, גם במצוא שערים על הג' שערי דורא (שם) האריך דדבר והסכים לדבר ואין חולק בדבר.

וגרא מזה שאם טעה המורה ואפשר לו להעמיד הוראתו ע"פ אחד מגדולי הפוסקים, אע"ג דלא קי"ל כדבריו אפילו דיעבד מ"מ כבוד התורה עדיף וסומכין על דברי המיקל, ומשמע א"כ דכבוד התורה חמור מהפסד מרובה. [וכן מפורש בשו"ת עטרת חכמים יו"ד סי' ה' הוצא דעת תורה בפתיחה להלכות טריפות סי' מ"א].

1234567 תח"ח

אב"ד צאור ישראל למרנא הגה"צ רבינו ישראל מסלנט זצוק"ל (סי' כ"ז), לא משמע כן, דציאר שם באריכות מלות ת"ת, וענין שהגיע להוראה חייב להיות עם יראת ה' היא אולרו, דאם לא כן אדם הוא מלא נגיעות ולא יכוון לאמת. וכחצ וז"ל וגם יהיה שוה בעיניו צין אס כבר הוציא הדבר מפיו או לא הוציא וכאשר האדם עלול לשגיאה לפעמים, לא יהיה לו שום נגיעה ורצון להתאמץ לעמוד על דעתו ולהחזיק את דבריו מאחר שכבר הוציא מפיו ולא יבוס לחזור מדבריו, וכמו שמצינו אשר חז"ל לא בוסו לחזור מדבריהם ולדרוש ברבים (בשבת דף קג ע"ב ועוד) ברם דברים שאמרתי לכם טעות הן בידי. וכה אמר אדמו"ר זצוק"ל מי לנו גדול ממו"ר הגאון החסיד רשכבה"ג מרנא צבי הירש ברודא זצוק"ל הגאבד"ק סאלנאט, ולפעמים היה פוסק בהלכות טריפות על תרנגולת והשואל שב לציתו עם השאלה, אס אח"כ היה נ"ל איזה פקפוק בהוראתו, היה מנזה להציא לפניו השאלה בחזרה לעיין בה

שנית, עכ"ל. ^{לצורך חלופה} מצואר בדבריו שהמורה צריך לחזור בו, ובאמת הראיה שהציא ממ"ש דברים שאמרתי טעות הן בידי לאו ראיה לענ"ד דהתם הייתה טעות ממש, וכן מה שהוכח בשם הגאון ר' הירש סאלנטר זצ"ל דהוצרך לעיין בתרנגולת שמה טעה טעות גמורה, אצל עכ"פ א"א לומר שיהא שוה בעיניו צין כבר הוציא הדבר מפיו אס לאו, כי ודאי כיון שהוציא יש לחוש לכבוד התורה. ואולי יש למע"כ איזה ענה בדבר זה.

ואחתום בברכה ואשתחווה מרחוק

שמואל דוד הכהן מונק

תשובת הגאון הצדיק מוהר"ר יחזקאל לוונשמיין
צוק"ל

בס"ד א' בסלו חשכ"ד

רב ברכה ושל"ו לבודו הרב הגאון וכו' וכו'
מוה"ר שמואל דוד הכהן מונק (שליט"א) זצ"ל
אחדשה"ט כמשפט,

יבחו לי כת"ר על אשר אין בידי למלאות תשובתי כרצונו. כי שאלתו הוא שאלת חכם שאלה שנוגע לעניני הוראה, ואני כמוצן כל עניני הוא כעת מה שנוגע להכרח עניני הרבים, זה יותר משלושים שנה צ"ה אשר אני משמש רבים בישיבה, ובאמת שמה אני אס יש לי איזה שעות ציוס לאיזה לימוד התורה, וכמוצן כי זאת לא ניתן לי כי אתן בידי לירד לעומק של הלכה וכ"ש לעומק הוראה, אקוה שכת"ר ימחול לי על אי תשובתי לשאלתו.

אך חשבתי כי כת"ר כותב ע"ד כבוד התורה, אמרתי כי יתכן כי יש כבוד התורה אשר

אין צידי ראייה ברורה אף לזה, ואולי דינו כנקב
צלז אות פלוניא, וא"כ הו"ל סימן מוצהק).

ובישו"ת פנ"י יו"ד (ח"א סי' ח') האריך
בענין סימני נמר ופשתן, ובענין

חכלת וקלח אילן, ומסיק דאין לומר סימן פלוני
דאורייתא הוא לסמוך עליו היכא דנתן לגוי
חוטי קנבוס, דמשום הסימן מירחת למיחלף
דאומן הוא, אבל לקנות לכתחילה מגוי לא נאמן
ולא סמכי' אסמינין. והציא דבריו הגרעק"א
בהגהותיו ליו"ד (סי' ש"צ), וקצת ראי' לדבריו
ממ"ש בחולין (דף סד ע"א) סימנין לאו
דאורייתא ופירש"י בד"ה אלא לאו הלל"מ יינהו
ולא סמכינן עליהו, משמע דאין לסמוך אלא על
הלל"מ, ויש לדחות דרבנן לאו קניגי או
צליסטרי היו (עי' חולין דף ס ע"ב) משו"ה
א"א, משא"כ נמר ופשתן ודוחק.

ובענין דבר שיש בו חשש תערוכת איסור
אם הוא לח בלח דבעינן ששים
מדאורייתא, (דהא קיי"ל טעם בעיקר
דאורייתא), ואם הוא בענין דהגוי לא משמע
ל' דמשום תערוכת פורחא יהא נתפס בדבריו
כשקרא, א"כ אמירת הגוי לא מהניא, ואין כאן
אלא סימן הכימיה בלבד, ולענ"ד אין לסמוך
עליו דאורייתא. אבל אם אין כאן אלא חשש
פליטת כלים (כגון צבית חרושת גדול, שמזקקין
בו שמנים אסורים ומותרים, והשמן הראשון של
היתר מגעיל את הכלים האסורים, ואח"כ יש
בו שמן היתר הרבה, ולא מיבעיא אם ממלאים
חציות הרבה, והספק נולד בין חצית לחצית
דהו"ל כמו יבש ציבש כמבואר בע"ז (דף עד
ע"א), אלא אף אם כל השמן מתערב בכלי גדול
אחד, והו"ל לח בלח, והשמן שיש בו פליטת

המורה מבקש האמת, ואינו מחזי"ש כי יאמרו
עליו כי אינו צעל הוראה, ואולי באמת זה יותר
כבוד התורה כי מצטל כבודו מפני איזה חשש
כל דהו.

הדשו"ט

יחזקאל לעוונשטיין

סימן כב

ברין בדיקה בחבמת הכימיה לענין
איסור והיתר

בבר דשו צי' רצים ונחלקו צה, ונלענ"ד
דאע"ג דדבר שנתברר ג"פ הו"ל חזקה
לסמוך עליו דאורייתא, הנ"מ בדברים
המשחנים בטבעם וצריכין לידע אם ד"ז נשחנה
אם לאו. כגון שור שנגח וקציעת הוסת, וגזה"כ
הוא, דילפינן מתמול שלשום, והרי צראה צ"פ
נעקר החשש צפ"א, ולא אמרינן ליבעי חד לחד
ותרי לתרי, כמפורש בגמ', (נדה דף סד ע"א).

אבל כאן צריכין אנו לידע אם טבע הדבר כך
אם לאו, דהיינו שחכמי הטבע אומרים
שכשמערבין או נוצעים דבר פלוני בדבר אחר
יש לו היכר ע"י שינוי מראה הנולד או רתיחה
הנולדת וכדומה. ולענ"ד דבר זה בכלל סימנין
הוא, ולא סגי לן בחזקה ג"פ, וצריכין אנו לידע
אם דאורייתא יש לנו רשות לחדש מדעתנו
ולומר סימן פלוני מוצהק הוא.

(והא לא קא מבעיא לי דטביעות עינא מהני
מדאורייתא, אע"פ שאינו נראה אלא
בזוכית מגדלת מאד, דאין סברא לחלק ולומר
דבעינן דווקא טביעות עין בלא זוכית, ומ"מ